

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת אמור

• דברי בינה •

ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים וכו'.
(כא א)

וברשי': "אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים".

ובדרך צהות אמרתי "יפאר עניים בישועה" ותהלים קמט ד, שיש לפעמים שאדם הוא ענו, מחמת שהוא מדוכא ביסורים ח"ו וכדומה, שאין לו ממה להתנאות את עצמו. וההתפארות של העניים, שיודעים שהם באמת עניים, הוא, אם השם יתברך מושיע אותם בכל העינים לטובה.

וזהו גם כן "להזהיר גדולים על הקטנים", שהם יכניסו המדות קטנות לגדלות, הן אם עושים זאת בקטנות הדעת, והן מחמת צרה וצוקה ח"ו, יראו להכניס זאת לגדלות הדעת, ויבקשו רחמים מהשם יתברך שיושיע את ישראל בכל העינים לטובה. וזה פירוש "להזהיר" לשון הארה, 'הגדולים על הקטנים', וכנ"ל.

עמוד קכט

• ואלה הדברים שנאמרו לדוד •

כי אם לשארו. (כא א)

ישארן' זה גופו כמובא בפסוק "שאר בשרו" ויקרא יח ז, היינו לקדש גם את עשיותיו הגשמיות. "הקרוב אליו", היינו

לקרבם להשי"ת שיתגלה על ידיהם אור קדושתו יתברך גם לשאר זה גופו. להשיע עליהם את כל הצמרכות הגופניות, שלא יחסר לכל בני ישראל הן ברוחניות והן בגשמיות בני חיי ומוזני, אמן.

עמוד רח

• מנבשד טוב •

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם **לנפש לא יטמא בעמיו.** (כא א)
וענין הכהנים מכואר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" [מלאכי ב ז]. הרי שלשון 'כהנים' מורה על מורי הדרך והמחנכים שיש לבני ישראל.

והנה 'אמירה' היינו לשון 'רך' כמבואר בחז"ל והוא ברשי שמות יט ג, ונראה שכאן באה התורה להורות לנו, שכאשר באים המחנכים והמורים את הדרך לעם להיטפל לאלו שהם טמאים ובכחינת 'מתים' מבחינה רוחנית, הרי התיקון להם הוא לחנכם באמירה 'רכה' ובנעימות ולהגדיל את השיבותם בעיניהם, ולהזכיר להם את מקור מחצבתם מתחת כסא הכבוד, ומתוך כך יוכלו להעלות אף אותם לדרך הישר.

ונראה שלכוונה זו אמר הכתוב 'אמור אל הכהנים בני אהרן' וכי איננו יודעים שמזרע אהרן הם, אלא הכוונה בזה

ודברים ד טו) הזוהר "ושמרתם מאד לנפשותיכם". ענהו היהודי הלא פשטא דקרא כתיב אך 'לנפשותיכם', ולא לגוף. אמר לו: והלא הגוף הוא נרתיק להנפש וצריכים לשמרו לקיום הנפש, ועוברים על לאו בהפקרו.

אז ענהו היהודי: מקרא מפורש בתורה הקדושה: "אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב להקריב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל אל ה' וטומאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא". חזינן מהאי, דכשיקרב לקדושה ולקדשים וטומאתו עליו יכרת נפשו וכשיכרת הנפש משורשה ממילא יתום חיות הגוף, מוטב שיתום חיות הגוף בטהרה והנפש תהיה דבוק בשורשה, משתהיה הנפש נכרת משורשה וחיות הגוף אך בלא טהרה. (תפארת היהודי אות ב) עמוד צח

• זכרון משלי •

ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה'. (כב כז)
הנה איתא במדרש: שור או כשב או עז כי יולד והיה שבקת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה', הדא הוא דכתיב [תהלים לו ט] צדקתך כהררי א-ל כו' ומשפטיך תהום רבה כו', עי"ש.
ולכאורה איזה שייכות יש בין ב' הפסוקים האלו, שהוא אומר הדא הוא דכתיב. אך הפירוש הוא, כשהקדוש ברוך הוא רוצה להשפיע צדקה וחסד על ישראל, הוא מסתכל ברוממות ומעלת ישראל, ועל המצוות שהם מקיימים, הוא מסתכל מי גזר ומי צוה אותם, ורצונו של מי הם מקיימים, ושהוא זרע קודש

שהורה להם הקב"ה לתפוס אומונות אביהם אהרן הכהן בידיהם שהיה מחנך את בני ישראל בנעימות ובלשון רכה ועל ידי כך השפיע עליהם והעלה אותם לשורשם, כדאיתא במדרש תנחומא [פרשת חקת]: "אבל אהרן היה משים שלום בין איש לחבירו ובין איש לאשתו, ואם היה שומע על אדם בעולם שרוצה לילך לדבר עבירה בלילה, היה יוצא בדרך, וכשהיה מוצאו אומר לו בני מפני מה אתה מהלך בדרך שמא יחשדוך בני אדם בדברים רעים, ואתה בני איש טוב וממשפחה מיוחסת וטובה אתה, ומזהירו ומשיבו מדרך רעה, והיו כל ישראל אוהבים את אהרן אנשים ונשים", ע"כ.

הרי לנו שזה היה דרכו של אהרן כהנא קדישא, שהיה מחנך בנעימות ובלשון רכה, ובכך העלה את אותם שהם בכחינת 'מתים' ומנותקים לגמרי מכל להלוחית קדושה והצליח להחדיר בהם הרהורי תשובה על מעשיהם ולהשיב את ליבם לאביהם שבשמים.

מתוך 'מבשר טוב - חינוך העומד לראות אור בקרוב

שער 'חינוך בנעימות' - פרק א

• היהודי הקדוש •

כל איש אשר יקרב להקריב מכל זרעכם אל הקדשים. (כב ג)
הגאון ההרף העצום מו"ה לייביש חרף אבד"ק אפטא שאל את תלמידו רבינו היהודי הקדוש: אשאל אותך בני איך תסתכן לנפשך לילך בכל יום בהמקוה אשר בפה, וכי באפטא היה מקוה עמוקה מאוד בכמה עשרות שליבות כידוע, והלא הכתוב

כן. ומתריץ, הדא הוא דכתיב 'משפטין תהום רבה' שבשעת המשפט הוא מסתכל רק בתהום רבה שבישראל, ואדם להבל דמה, ואין חילוק בינו לבין הבהמה, ודי בקרבן בהמה לכפר בעדו.

עמוד קמא

מחצבתו, חלק אלקי ממעל. אבל ח"ו, כשצריך לעשות משפט בישראל אזי מסתכל רק בהשפלות, וכי מה נחשב הוא, ואדם להבל דמה, וכמה צרות סבל. ואף על העבירות שעבר אינו מחשב מי גזר ומי ציוה, רק בהמצוה.

וזהו 'צדקתך', כשהקדוש ברוך הוא רוצה להשפיע צדקה, הוא מסתכל ומחשב רק 'בהררי א-ל' שבישראל, כנ"ל. אבל, 'משפטין', כשצריך לעשות משפט ח"ו, הרי הוא מסתכל ומתחשב ב'תהום רבה' אשר בישראל.

וזהו דקשה ליה להמדרש, אדם שחטא איך יתצוה רק בקרבן בהמה. וזה שאמר "מיום השמיני והלאה ירצה" וגו', למה ליה

• ארון עדות •

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה. (כג טו)

להבין מדוע לא נכתב בפירושו בתורה, שהעומר היה בא מן השעורים,

נוכל לתרץ יען כי בסוטה גם כן היה צריך להביא מנחת קנאות קמה שעורים, ופירש"י ז"ל יען כי היא עשתה מעשה בהמה, לפיכך

חינוך הבנים

להזהיר גדולים על הקטנים. (רש"י, יו יב)

סיפר מרן אדמו"ר שליט"א משמו של הרה"ח ד' לייבל פרידמן ע"ה:

פעם אחת כשרבינו הק' ממעזריטש ואחיו הק' מפארציווא עוד בהיותם ילדים, ועשו שניהם קידוש אצל אביהם הקדוש מרן הדברי בינה. הרה"ק ממעזריטש היה יותר בעל מנגן, ואמר הקידוש בניגון ונעימה ובקול ערב, והרה"ק מפארצווא לא עשה כמותו. ושאלו אותו: מדוע אין אתה למד מאחיד איך לעשות הקידוש, ונתערב אביהם הרה"ק צוק"ל ואמר: אל תאמר כן כי נבנשו הדבר, אלא כל אחד יעשה קידוש לפי מה שהוא אדם, ולא יחקו אחד את השני, כי צריך לתת לכל אחד לגדול כפי נטיית נפשו.

"כי כאשר תפעלו ותשמעו ל"אזני בך ובן בנך" גדולתו יתברך שמו, ויתפרסם אלקותו יתברך שמו בעולם - על ידי זה "וידעתם" - בעצמכם "כי אני ה'", בהדרגה שלכם תעלו גם כן למעלה למעלה על ידי זה". (תולדות אדם בשלח)

אחר המלחמה בעת התגורר רבינו החלקת יהושע בטורקיסטן, למרות התנאים הקשים לא הסיח את זעתו מעבודת ה', ומחינוך הבנים לתורה. במכתב ששלח לשיבת פוניבז', הוא מבקש לדעת האם בני לומדים ומתנהגים כראוי. הרב מפוניבז' לא עצר ברוחו ועלה לשיבת וקרא בקול: ראו נא את אהבת התורה של הרבי מביאלא, הלא ידוע מה שהוא עבר בסיביר, והנה הוא שולח משם מכתב, אין הוא חפץ שישלחו לו דבר מה או כל דבר אחר, כל רצונו הוא אך ורק לדעת האיך לומדים בניו... (המאורות הגדולים)

ואף שלפעמים ממשיכים נשמות נמוכים [וכו'], אך ע"י חינוך טוב עוזר השי"ת שיתגדלו ליראי ה'. כשם שמצוה על כל אחד מישראל לשמור בענינים דקדושה וטהרה, כך מצוה וחוב עוד יותר על כל אחד להקדיש עת מעותותיו לפקח ולהשגיח בחינוך בניו שיתחנכו בדרך שהלכו בה אבותינו ואבות אבותינו, והיא שעמדה לנו בכל עת צרה וצוקה בכל הגלויות שעברו עלינו שלא נשתכחה התורה מישראל. (חלקת יהושע עמוד רי)

"גם צריך האב הרוצה להצליח בחינוך, שיהיה לו עיתים קבועים ללימוד תורה, ולא יהיה מפוזר בלא סדר יום מסודר, ובלי זמנים קבועים לתורה ותפילה, כי בלי דוגמא אישית לא יוכל כלל לחנך בנו. - עוד יסוד חשוב בחינוך, על ידי שיחנך אדם את עצמו נצל את הזמנים, ולא לבטלם סתם לריק, ולשעבד את מידותיו וטבעיו לרצון התורה, וכאשר האדם עצמו יתנהג כמו שצריך - רק כך הוא יוכל להצליח בחינוך בניו..." (אדמו"ר שליט"א, חנוכה)

רבינו הק' מלעברטוב ז"ע הי"ד פירש את הפסוק: "חנוך לנער על פי דרכו" [משלי כב ח], שהחינוך לנער צריך להיות עם כל כוחותיו ודרכיו באופן טבעי, שיהפכו לטבעו הטוב ויסיר ממנו הרע, אזי ממילא "גם כי יזקין לא יסור ממנה", אפילו בזמן הזקנה שלא יהיה לו כח להלחם עם היצר הרע מכל מקום לא יסור מדרכו הטוב.

פתגמים קדישין

מאוצרו של הרד"ח חיים שלום פרוש ז"ל

לא יטמא בעמיו - כל עוד החוטא מכנה עצמו בשם ישראל - בעמיו - אסור להרחיקו ולפסול אותו - לנפש לא יטמא בעמיו רבי יעקב יצחק מביאלא, דברי בינה

ריקם, כי הקדוש ברוך הוא ידו פתוחה לקבל שבים.

ולרמוז זאת צוה הקדוש ברוך הוא להביא מנחת העומר מן השעורים, אף שהוא מאכל בהמה דבר שפלה ונכזה, צוה הקדוש ברוך הוא להקריבו על גבי המזבח לריח ניחוח לד', להורות כי מגביה שפלים ד' כנ"ל.

ולכן לא נזכר בתורה בפירושו שהיה בא מן השעורים, יען כי הוא דבר שפלה מאכל בהמה, והבן.

עמוד רלח

תביא מנחה משעורים, שהוא מאמכל בהמה.

הנה בכאן צוה הקדוש ברוך הוא להביא מנחת העומר מן השעורים, ללמד לאדם מוסר השכל, שאל יפול האדם בעצמו, אף שהוא ח"ו בדיומא התחתונה ומלוכלך בחמאים ועונות מכף רגלו ועד ראשו. אל יחשוב בדעתו כי ח"ו אין לו תקנה, ואפם תקוה שיוכל לחזור לעבודת השם יתברך. רק לעולם צריך האדם להתחזק, ולשוב אל ד' בכל לב ונפש, ויסגל במצות ומעשים טובים. ובוודאי הקדוש ברוך הוא לא ישיב פניו

ל"ג בעומר

(ב) גם רמז בזה, על רבי שמעון בר יוחאי כי "הקשת" בנימטריא "רבן שמעון בן יוחאי", ורמז בזה על שבימיו לא נראתה הקשת, כי זכותו הגין על הדור, ודי למכין.

וידבר משה עמי קפח

• חלקת יהושע •

מתוך מכתב מרן אדמו"ר זי"ע בעל חלקת יהושע, לאחד מבהורי אנ"ש:

מובא בזה"ק [ח"ג רצו:], על שעת פטירתו של רשב"י: שמעו קלא, 'עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, והגם שהבת קול היה רק לזמן פטירתו בכל זאת קבלו עליהם לבא למקום ציונו, ורמזו יש בדבר שהוא גילה תורת הנסתר, ויש לכל אחד שייכות לזה, ולכן באים לציונו הקדוש.

ודברי רשב"י האחרונים היו על הפסוק נתהלים קלג ג, "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם" – ולא הספיק לומר 'חיים עד העולם' ויצאה נשמתו כמהרה, כנתבאר בזה"ק הקדוש שם, ולכן צדיקים במיתתן קרויים חיים. (אוצר המנהגים)

• מנשר טוב •

וזהו עיקר הסוד שנתגלה לרשב"י בשנית במערה, שמאז היה רואה הטוב הפנימי והנעלם שבכל איש ישראל, וזו הסיבה שאנו רואים גודל ההתקשרות העצומה שחשים ישראל קדושים להאי תנא עילאה קדישא, יותר משאר תנאים, ובאים ועולים ברבבותיהם על ציונו הקדוש, וכמ"ש בספר הקד' בית אהרן מה הקב"ה לכל אף רבי שמעון לכל "ואפילו לפחותים" היינו משום שאותו סוד נורא שאינו ידוע אלא להקב"ה בעצמו, ונעלם אפילו מהמלאכים, נודע ונתגלה לו לרשב"י, והוא רואה הטוב אפילו בפחותים שבפחותים.

ל"ג בעומר תשס"ג

• מרן הרה"ק מלברטוב •

מה שנהגין הילדים לשחק בקשת ביום זה, נראה לי לומר שני טעמים:

(א) שהוא יום הלולא דרבי שמעון בר יוחאי, כי נודע פטירת הצדיקים הוא כעבור עוון הדור, והילדים זכותם עומדת לדור, כמו שאומרים "עשה למען תנוקות של בית רבן". וקשת הוא עניין הגנה.